

V šoli je še tekel sestanek. S Tevžem sva bila v Čemažarjevi oštariji sama. Ponudil mi je žganje, skoraj vlival ga je vame, dokler ga debeli Čemažar ni opomnil. Pačil sem se, izmikal, dokler nisem pritisnil bolne glave na Tevževe kosmate prsi.

»D-do-dobro s-si z-za-p-pel, d-de-dečko.«

Težko sem ujel priznanje, ploskanje je ostalo kot daljna blodnja, kot neizpolnjena želja. V glavo je silila vročica. Tevž se je igral s kozarcem, v katerem je bilo še malo bele, smrdeče tekočine, potem je tudi to izpil. Bal sem se, če bo zdaj hotel oditi.

Naročil je vino in pil ter blodil. V gostilni sva bila še vedno sama. Pod okni se je vlekla reka in odnašala blodnje.

»S-saj s-si c-cel f-fa-fant.«

Iz njegovega neurejenega besedičenja sem komaj dojel nekaj stavkov. Z njegovimi mislimi pa se je mešal občutek mamine resnosti. V žepu me je tiščala pest Lizinih suhih hrušk, pa se nisem mogel premakniti. Za okni sta bili samo noč in reka, reka pa je brezkončna kot neuslišana prošnja ali mlado upanje.

Naslednjega dne sem bil za to tepen...

ELZA

Odlomek iz pesnitve

Louis Aragon

Gihan — Katum pomeni kraljica sveta; ni bila prva med slavnimi damami, ki so jih ljubili veliki vladarji.

Ta princesa je slovela po tem, da zna boljše zlagati pesmi kakor katerakoli druga ženska.

Nekega dne, ko je bila v kopeli, je sultan, njen mož, vrgel prednjo kepico zemlje, ker je hotel, da bi spregovorila; povedala mu je pesem perzijskega pesnika Zahira, katere smisel je tale:

Svet je podoben na pol porušenemu gradu, sezidanemu ob najbolj deročem hudourniku, ki dan za dnem po koščkih odnaša njegove zidove in temelje; vaša želja, da bi ga popravili s kepico zemlje, je jalova.

Gihan — pomeni Svet; tako ji je bilo ime.

MUSLADINI SAADI — *Gulistan*

ali

Kraljevska roža

Leta 1958 je prišla na cvetlični trg dišeča vrtnica *Martine Donelle*: ima vonj davnih vrtnic, ki mu ni najti enakega, po obliki in barvi pa je podobna današnjim.

ELSA TRIOLET — *Vrtnice na upanje*

Povedal ti bom veliko skrivnost Ti si čas
Čas je ženska Mi
Ji moramo dvoriti in sedeti
Pri njenih nogah Čas je krilo ki ga slačimo
Čas je kakor brezkončen val
Razčesanih las
Kakor zrcalo ki ga piš orosi in obriše
Čas je podoben tebi ki spiš ob svitu ko se jaz zbudim
In ti si podobna nožu ki mi prebada grlo
O ko bi mogel povedati kako me boli ta čas ki se ne gane
Ta čas ki se je ustavil kot kri v posinelih žilah
In to je hujše kakor hrepenenje ki se nikoli ne izpolni
Hujše kot žeja oči kadar stopaš po sobi
In vem da ne smem skaliti čudovitega trenutka
Huje kot čutiti da si mi tuja
Da bežiš stran
Da si z mislimi nekje drugje in s srcem že v nekem drugem stoletju
Moj bog kako težke so besede In ravno težke naj bodo
Moja ljubezen radost nad radostmi danes nedosegljiva nedotakljiva
Ti ki tiktakaš kot ura v mojih sencih
Če ti ne dihaš se jaz dušim
In na svojem mesu čutim če se obotavlja in ustavi tvoj korak

Povedal ti bom veliko skrivnost Vsaka beseda
Na mojih ustnicah je beračica
Nekaj prerevnega za tvoje roke nekaj kar srčni pred tvojim pogledom
In prav zato ti tolikokrat rečem da te ljubim
Saj ne premorem stavka iz dovolj čistih kristalov ki bi jih obesila
okoli vratu
Ne zameri mi mojih preprostih besed Podobne so
Navadni vodi ki v ognju odurno sevrči

Povedal ti bom veliko skrivnost Ne znam
Govoriti o času ki je podoben tebi
Ne znam govoriti o tebi le pretvarjam se
Kakor tisti ki dolgo stojijo na nekem postajnem peronu
In mahajo z roko čeprav so odšli že vsi vlaki
Dokler jim dlan ne ugasne pod novo težo solza

Povedal ti bom veliko skrivnost Bojim se te
Bojim se tega kar te spremlja zvečer proti oknom
Tvojih kretenj in besed ki jih ne izgovarjamo
Bojim se drvenja in počasnosti časa bojim se tebe
Povedal ti bom veliko skrivnost Zapri vsa vrata
Laže je umreti kakor ljubiti
Zato je moje življenje muka
O moja ljubezen.

Moja ljubezen ne reci ničesar pusti naj padeta ti dve besedi v tišino
Kakor kamen ki sem ga dolgo gladil med svojimi dlanmi
Bliskoviti težki kamen kamen
Globok v svojem padanju skozi naše življenje
Kjer na dolgem potovanju ne sreča drugega kakor brezno
Kjer na brezkončni poti ni drugega šumenja kakor trajanje
Kjer ne žubori iz daljave voda in se zato rodi v njem nekaj kar
je podobni grozi
Kjer se glas ne odbija od stropa in ne odmeva od sten
Kjer ni ničesar vesolje je le še čakanje zato sem te prijel za roko
Nobenega odmeva kamen pada in jaz sem tenko prisluhnil
Ničesar ni niti vzdih niti medlečega zvoka
Čimbolj kamen pada čimbolj se pogreza v temino
Tem bolj raste omotica tem hitrejša je njegova noč
Ostane samo še drveča nevidna teža
Izgubljena pesem
In nekaj čudovitega izmika se beži in spet trči obte
Morda je to že Ali ni Ne to še ni ljubezen
To je samo neznosno brezmejno odlašanje
Zanesljivega krutega uničenja

Kamen ali srce oboje je popolno
Oboje je dovršeno pa vendar živi dalje
In čimbolj se oddaljuje tem bolj je podobno kamnu

O prevrnjeni vodnjak v katerega senci kljuje roparica ptico
Toda kamen je vendar kakor vsi kamni
In na koncu ko se utruji konča svojo pot kot nagrobnik

Prisluhni poslušaj Zdi se da izpod obokov vodnjaka
Prihaja glas ki ni krik niti odmev udarca ali pokanje
Temveč vrtinci plahe meglene dvomljive
Svetlobe iz dna ki je blede in čisto
Ki je podobno prikaznim iz otroških pravljic
In ima morda zadnjič barvo naših obrazov
In to je tako kot bi vse kar je nenadno prišlo in morda še pride
Postalo v trenutku jasno ker je neki neznanec
Ki ga nihče ni videl kdaj je vstopil odgrnil zavese

In kamen tam spodaj postaja vse globlja zvezda

Zdaj vem zakaj sem prišel na svet
Nekoč bodo govorili o meni in mojem vratolomnem življenju
Toda vse to je bil le nemir slepilo šopek za neki večer v ubožnici
Zdaj vem zakaj sem prišel na svet

In kamen pada v meglo

Kje je vrh in kje dno na nebu tam spodaj

Vse kar sem rekel vse kar sem storil vse kar sem hlinil
Je listje listje ki umira in pušča drevesu le gola zravnana ramena
Pred sabo že vidim veliko resnico zime
Vsakogar spremlja usoda iskre Vsakdo
Je le mušica in v čem sem jaz več kakor vsakdo
Ponosen sem da sem ljubil

Nič več

In kamen tone brez konca v planetni prah
Jaz sem le kaplja razlitega vina toda to vino
Priča ob bledem jutranjem svitu da se je nekdo napil

Nič več

Rodil sem se da bi povedal dve besedi

Moja ljubezen

Nočejo mi verjeti Zaman
Pišem s svojo krvjo note za svoje gosli svoje rime
Kajti ljudje v tej noči ne znajo več govoriti starega jezika vesel
Nad vodo ki se je ustavila
Govoriti črnega narečja moža in žene
Govoriti kot neznanec neznanki kadar se držita za roke
Kakor brezumna sreča
Kakor ustnice s katerih so v poljubu izginile vse nespodobne besede
Kakor krik nekoga ki ne more verjeti
Kakor nekdo ki odkloni kar je preveč
O popolna beseda kraljica besed
Najvišja pesem najnižji krik
Prihaja trenutek ko bo svarilo doseгло neslutene krajine
Uho ne bo več slišalo tako visoke glasbe
Nočejo mi verjeti nočejo Zaman
Govorim s pomladjo in z orglami
Zaman govorim z vsemi zlogi neba
Z nenavadnim orkestrom navadnih stvari
In z banalnostjo gluhih aleksandrincev
Zaman govorim z instrumenti barbarov
Zaman govorim z okovanimi pestmi
Zaman govorim tako kakor podtakneš ogenj v državnih gozdovih
Zaman govorim z jezikom vojnih napovedi

Z jezikom podobnim peklu ki sika iz požiralca ognja

Nočejo mi verjeti Morda

So si ustvarili mojo podobo po svoji podobi

Oblačijo me v svoja ponošena oblačila

Z menoj se sprehajajo in kakor jim je pogodu

Recitirajo moje verze

Ki postanejo njihove najljubše popevke

Postal sem del njihove trgovine

In čakam da bom ulica

Prišel sem v slovarje

In v šolska berila

Škandalov ne smem delati

Zaman vpijem da te obožujem

in sem samo tvoj dragi

Že trideset let sem ta senca pri tvojih nogah
Sem zvest črn pes ki se smuka okoli tvojih peta
Se skriva opoldan pod tvojo pokončno postavo
In steče na polje plesat s poševnim soncem
V mreži svetilk te ovija in zdi se mu da stojijo nizko
Tako kot jih rada postaviš ti kadar zvečer v svoji sobi bereš
Samo takrat se dvignem do stropa
In kakor v oblakih ponavljam gibe tvoje roke ki obrača strani
Že trideset let je moja misel senca tvoje misli

Zaman govorim in ponavljam ljudje mislijo
Da je to samo moja čudaška vljudnost
Vse kar je črno pravijo ni od sence
Kar rečem sprejmejo in spet zavržejo
In da bi te nehal ljubiti spreminjajo
Tvoje telo iz mesa v kip
V simbol s kamenitimi gubami v Domovino
In kadar vtaknejo nož pod nežno pazduho mojih knjig
Nič ne razumejo zakaj zavpijem
Ne vidijo da krvavim s tvojo krvjo
Včasih se vprašam kaj jim pomeni moja pesem
Če niti tega ne vedo da je vsaka beseda ki se lomi v mojem glasu
harmonija tvojega grla

Če ne vidijo moje duše v tvojem objemu

Zdaj bom govoril o svoji duši

Človek je igra premešanih kart
Rdeče in črno fanti kralji in dame
Toda med barvami ki se menjavajo je zrak in so prsti ki tolčejo
Moje telo je delo dveh neznancev ki ju nisem sam izbral
In z grozo gledam kako rastejo na mojih rokah bakrene pege starosti
Enake znamenjem na rokah očeta o katerem ne bom govoril
Po njem sem podedoval samo način kako nagibam glavo
Slabo je slišal na desno uho in tudi jaz slabo slišim
Po materi sem podedoval obliko ušes
In goste lase

Toda duša ki je v vsem tem toda duša

Ta duša je bila obrabljena zbegana še brez oblike
Slepa duša ki je slabo slišala kadar so ljudje govorili o luči
Duša ki je bogve odkod prišla na dan
Iz bogve katerega prednika v nesreči časov
Iz bogve katerega nesmiselnega in neumnega strica ki ni živel
Ali samo iz velikega sramu moje matere ko sem prišel na svet
Duša ki je komaj zaživela slabo izpiljeni osnutek duše sršča duša duša
Ki jo izgubiš na bojnem polju ali v železniški nesreči in ti zanjo ni žal
Uboga duša ki ni vedela kaj naj počne s sabo
V brezglavosti današnjega časa
V ničemer ni bila podobna Hamletu bila je komajda kita Ofelije
Steklenica na morju v kateri ni pisma
Krogla na japonskem biljardu ki jo je sunil neki brezdelnež v
neki krčmi

In bo padla v ničlo ali v sto
Toda to bo končno vseeno
Duša ki visi v garderobi in pijani gost ne najde več svoje številke
Duša za en karnevalski večer jutri bomo vrgli to masko proč
Duša brez para z njo ni mogoče iti nikamor
In težka za prenašanje strupa s katerim se moraš vsak hip ustaviti

Nikoli nisem razumel zakaj si si naložila na skrb tvojo dušo
Takšnih kot je ta lahko nagrabiš kot listja

Toda kaj reče tisti ki po kirurškem čudežu
Prvič zagleda dan drugih
Kaj je rekla moja duša ko si jo rešila oklepa
In jo naredila sebi podobno
Ko sem se v tvojem objemu zavedel da sem človeško bitje
Ko sem se nehal pretvarjati in rogati da bi pod dotikom tvoje
roke postal jaz

Vzemite te knjige moje duše odprite jih kjerkoli vseeno kje
Razčesajte jih da bi bolje razumeli
Vojno in skrivnost ki spita v njih
Strani razparajte z dlanjo
Raztrgajte zmečkajte jih
A vendar z njimi ne umro
Sepeti duše njih odmev
Pogled ki nikdar ne počiva
Zahvale jecljajoči spev
In sreča ta brezmejna njiva

V njih se oglasi božje dete
In dolgi ave litanij
Noči prečute in preklete
In blaga luč ko se zvedri
Ti si norost razum in dar
Pomladna pesem majski cvet
Nebesa moja moj požar
O Elza moj veseljni svet

Jaz heretik vseh cerkva
Te častim bolj kakor vse kar je vredno življenja in smrti
Prinašam ti kadilo s posvečenih krajev in popevko z ulice
Poglej moja kolena krvavijo od klečanja pred tabo
Moje oči so izvotlile stvari ki ne žarijo od tebe
Gluh sem za vsako tožbo ki ne pride iz tvojih ust
In smrti milijonov zavem se šele ko jih ti objokuješ
Bolijo me tvoje noge ki jih reže kamenje na poti
In tvoja ramena razmesarjena z vsemi bodečimi žicami sveta
Vsa bremena težijo kot križ tvoja pleča
Vsa nesreča sveta je skrita v eni sami tvoji solzi
Nikoli nisem trpel preden nisi trpela ti
Trpel ali je trpela
Tuleče ranjena žival
Kako je mogoče primerjati bolečino živali
Z velikim cerkvenim oknom iz tisoč koščkov v katerem se opravlja
daritev križanja dneva
Ti si me naučila abecedo bolečine
Zdaj znam brati vzdihe Vsi so krščeni s tvojim imenom
Samo s tvojim imenom s tvojim razbitim imenom s tvojim imenom
osipane vrtnice
S tvojim imenom ki je vrt vseh Bolečin
S tvojim imenom ki ga bom celo v peklenem ognju pisal tako
kot na svetu
Kakor skrivnostne črke v izročilu Kristusa
Tvoje ime je krik mojega mesa in zevajoča rana moje duše
Tvoje ime ki bi zanj sežgal vse knjige
Tvoje ime vsa učenost na koncu človeške puščave
Tvoje ime ki je zame zgodovina stoletij
Visoka pesem
Kozarec vode v verigi kaznjencev

In kadar poje tvoje ime na mojih razpokanih ustnicah
So vse besede samo kup črepinj pred vrati prekletega mesta
Tvoje ime je edino in naj mi odrežejo jezik
Tvoje ime
Edina glasba ob smrtni uri

Sel sem proti tebi kakor prihaja reka v morje
Brez pomisleka sem žrtvoval svojo strugo in svoje gore
Zaradi tebe sem zapustil svoje prijatelje svoje otroštvo
Vsaka kaplja vode mojega življenja je sprejela vase sol tvoje
neskončnosti

Na tvojem soncu je sprhnela moja načičkanost
Ti vladaš nad mojo krvjo nad mojimi sanjami nad mojo norostjo
Kakor pramen las sem ti poklonil svoj spomin
Spim samo še na tvojem snegu
Prestopil sem svoje bregove odpodil vile ki so mi botrovale
Že zdavnaj sem se odrekel svojim legendam
Kje so Rimbaud Cros in Ducasse
Valmore ki joče opolnoči
Nervalova struna je počila
In krogla ki je zadela Lermontova je šla skozi moje srce
Raztrgali so me tvoji koraki
In tvoja kretnja me je razvejala
Kakor veliki veter ljubezni iz gozda
Podoben sem smetem ki jih vržejo zjutraj iz hiše
In se potrpežljive nevidno vračajo ves dolgi dan
Sem bršljan ki raste ne da bi ga opazili
Dokler ga ne posekajo v njegovi zvestobi
Sem izlizan kamen po katerem stopaš
Stol ki te čaka v domači hiši
Šipa ob kateri gori tvoje čelo ko gleda v prazno
Roman za dva groša ki govori samo tebi
Pismo odprto in pozabljeno preden je bilo prebrano
Pretrgan stavek h kateremu se ni vredno vrniti
Šum nekoga ki gre skozi sobe
Vonj ki dehti za tabo
In kadar odhajaš od doma sem nesrečen kot tvoje zrcalo

Prevedel Lojze Krakar